

Sygn. akt I UK 98/09

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 października 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec (przewodniczący)

SSN Zbigniew Myszka

SSN Herbert Szurgacz (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania Z. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

z udziałem zainteresowanych K. W., J. T.

o ustalenie odpowiedzialności członka zarządu spółki akcyjnej za zaległości
składkowe,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 21 października 2009 r.,

skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego [...]

z dnia 1 października 2008 r.,

oddala skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

Decyzją z dnia 13 kwietnia 2006 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych
stwierdził, że na zasadzie art. 116 § 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. -

Ordynacja podatkowa oraz art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych Z. P. odpowiada całym swoim majątkiem, jako członek zarządu, za zobowiązania Towarzystwa Transportu Kombinowanego [...] z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za wskazane w decyzji okresy wraz z odsetkami.

W odwołaniu od tej decyzji Z. P. wniósł o jej zmianę i zwolnienie go z odpowiedzialności za zaległości składkowe Spółki za cały okres objęty zaskarżoną decyzją.

Sąd Okręgowy Sąd Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 6 czerwca 2007 r. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustalił, iż Z. P. nie odpowiada za zaległości składkowe Towarzystwa Transportu Kombinowanego „P.” S.A. za okres od dnia 19 grudnia 2002 r., a w pozostałym zakresie odwołanie oddalił.

Sąd Okręgowy ustalił, że zaległości składkowe Towarzystwa Transportu z tytułu składek na FUS, FUZ, FP i FGŚP za okresy objęte zaskarżoną decyzją wraz z odsetkami naliczonymi do dnia 6 kwietnia 2006 r. wynoszą łącznie: na ubezpieczenia społeczne za okresy: od października 2001 r. do grudnia 2001 r., od lutego 2002 r. do czerwca 2002 r., od sierpnia 2002 r. do grudnia 2002 r., za marzec 2003 r. - 433.415,47 zł, na ubezpieczenie zdrowotne za okresy: od marca 2002 r., do czerwca 2002 r., od sierpnia 2002 r. do grudnia 2002 r., za marzec 2003 r. - 42.574,92 zł, na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okresy: od lipca 2001 r. do czerwca 2002 r., od sierpnia 2002 r. do grudnia 2002 r., za marzec 2003 r. - 60.844,73 zł. Egzekucja wyżej wymienionych zaległości składkowych z majątku Spółki „P.” okazała się bezskuteczna.

Uchwałą z dnia 11 czerwca 2001 r. Rada Nadzorcza Spółki powołała Z. P. na stanowisko Prezesa Zarządu - Dyrektora TTK „P.” S.A. od dnia 11 czerwca 2001 r., a uchwałą z dnia 2 listopada 2001 r. odwołała go ze stanowiska - Prezesa Zarządu - Dyrektora „P.” S.A. z dniem 2 listopada 2001 r. Kolejną uchwałą z dnia 10 lipca 2002 r. Rada Nadzorcza powołała go z dniem 10 lipca 2002 r. na stanowisko Prezesa Zarządu „P.” S.A. Z pisma przewodniczącego Rady Nadzorczej Spółki „P.” z dnia 4 marca 2002 r., skierowanego do Sądu Rejonowego

Wydziału Gospodarczego Krajowego Rejestru Sądowego wynika, że Z. P. został z dniem 2 listopada 2001 r. odwołany tylko z funkcji Prezesa Zarządu, nie nastąpiło natomiast jego odwołanie z funkcji członka Zarządu, od dnia 13 lipca 2001 r. Rada Nadzorcza rozszerzyła bowiem skład zarządu do trzech osób.

W dniu 19 grudnia 2002 r. Z. P. złożył na ręce przewodniczącego Rady Nadzorczej rezygnację z funkcji Prezesa Zarządu „P.” S.A. i uchwałą z dnia 19 grudnia 2002 r. Rada Nadzorcza przychyliła się do jego prośby.

Podanie o otwarcie postępowania układowego zostało sporządzone przez spółkę „P.” S.A. dnia 9 września 2001 r. i podpisane przez Z. P. jako Prezesa Zarządu i K. W. - Wiceprezesa Zarządu, przy czym wniosek ten został złożony w Sądzie Rejonowym dla miasta stołecznego Warszawy Sądzie Gospodarczym, Wydziale Gospodarczym ds. upadłościowo - układowych dopiero dnia 5 listopada 2001 r. Z zestawień zobowiązań sporządzonych przez Spółkę i dołączonych do tego podania wynika, że na dzień 30 września 2001 r. zobowiązania, które miały być objęte układem wynosiły 821.730,67 zł, natomiast zobowiązania nim nie objęte, w tym wobec ZUS, wynosiły 2.579.7882,71 zł.

Prawomocnym postanowieniem z dnia 28 czerwca 2002 r. Sąd oddalił wniosek, podając w uzasadnieniu, że w przedmiotowej sprawie dłużnik proponuje wierzycielom realizację układu tylko ich kosztem nic w zamian nie oferując w zakresie dodatkowych nakładów i dopóki nie nastąpi jego dokapitalizowanie nie można liczyć na wykonanie układu. Ponadto Sąd Rejonowy podkreślił, że utrata zdolności płatniczej Spółki „P.” nastąpiła z zależnych od niej i nie wyjątkowych okoliczności, co wyklucza zgodnie z art. 1 Prawa o postępowaniu układowym możliwość otwarcia postępowania układowego.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że spór dotyczy dwóch kwestii, mających znaczenie dla ustalenia odpowiedzialności Z. P. za powyższe zaległości składkowe Spółki „P.”: okresu pełnienia przez odwołującego się Z. P. funkcji członka zarządu oraz wykazania, że we właściwym czasie złożono wniosek o ogłoszenie upadłości Spółki „P.” .

Sąd Okręgowy uznał, że Z. P. był członkiem Zarządu Spółki „P.” w okresie od dnia 11 czerwca 2001 r. do dnia 18 grudnia 2002 r. włącznie, bowiem dnia 19 grudnia 2002 r. jego mandat członka zarządu wygasł w myśl art. 369 § 5 k.s.h.

wskutek złożonej w tym dniu rezygnacji. W związku z powyższym, rozważając odpowiedzialność Z. P. za zaległości składkowe Spółki „P.” należy odnosić się do tego okresu. Uzasadniając swoje stanowisko Sąd przywołał przepisy k.s.h. i stwierdził, że wbrew stwierdzeniu organu rentowego nie ma znaczenia dla ustalenia odpowiedzialności Z. P. okoliczność, że „do dnia dzisiejszego figuruje jako prezes zarządu Spółki „P.” w KRS”. Znaczenie mają natomiast uchwały rady nadzorczej spółki S.A. „P.” oraz złożenie rezygnacji z funkcji członka zarządu przez Z. P. w dniu 19 grudnia 2002 r.

Odnosząc się do kwestii ewentualnego wyłączenia odpowiedzialności Z. P. ze względu na zgłoszenie wniosku otwarcie postępowania układowego Sąd Okręgowy zauważył, że zgodnie z art. 116 § 1 pkt 1 a Ordynacji podatkowej wniosek taki powinien zostać złożony we „właściwym czasie”, co w odniesieniu do należności publiczno-prawnych i składkowych oznacza, że zarząd spółki, niebędący w stanie realizować zobowiązań względem wszystkich jej wierzycieli, winien zgłosić wniosek o ogłoszenie upadłości, aby w ten sposób chronić zagrożone interesy Skarbu Państwa i Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Sąd Okręgowy przywołał także obowiązujące w okresie objętym sporem przepisy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. - Prawo upadłościowe i uznał, że wyniki postępowania zakończonego odmową wszczęcia postępowania układowego, wynikające z uzasadnienia postanowienia Sądu z dnia 28 czerwca 2002 r. i dokumenty dołączone do wniosku (bilanse sporządzone na koniec września 2001 r. i wykazy zobowiązań, które miały być objęte układem i zobowiązań publiczno prawnych) wskazują, że „właściwym czasem” do złożenia przez Spółkę wniosku o ogłoszenie upadłości był wrzesień 2001 r., natomiast podanie o otwarcie postępowania układowego złożono w Sądzie dopiero 5 listopada 2001 r.

W świetle powyższych ustaleń, Sąd uznał, że odwołujący się Z. P. nie ponosi odpowiedzialności za zaległości składkowe „P.” S.A. powstałe od dnia 19 grudnia 2002 r., od kiedy wygasł jego mandat członka zarządu wskutek rezygnacji i w tej części zmienił zaskarżoną decyzję, natomiast w pozostałej części odwołanie oddalił, dzieląc stanowisko organu rentowego, że odwołujący się, jako członek

zarządu Spółki, nie wykazał żadnej z przesłanek, zwalniających go z tej odpowiedzialności, wymienionych w art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej.

Wyrok ten Z. P. zaskarżył apelacją w całości, wnosząc o jego zmianę i uchylenie decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił błędne ustalenie, że egzekucja prowadzona wobec TTK „P.” S.A. okazała się bezskuteczna, błędne ustalenie okresu, w którym skarżący pełnił obowiązki członka zarządu TTK P. S.A. w W., oraz błędne ustalenie, że wniosek o ogłoszenie upadłości TTK P. S.A. został zgłoszony w niewłaściwym czasie poprzez przyjęcie, że w niewłaściwym czasie wszczęto postępowanie układowe.

W uzasadnieniu skarżący podniósł, że oddalenie wniosku TTK „P.” S.A. o ogłoszenie upadłości ze względu na brak środków wystarczających przynajmniej na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego nastąpiło w okresie, kiedy nie był on już członkiem zarządu TTK „P.” S.A. od kilku miesięcy, a zatem nie ponosi on winy za nie zabezpieczenie środków na to postępowanie i doprowadzenie do oddalenia wniosku o ogłoszeniu upadłości. Wskazał także, że w okresie od 2 listopada 2001 r. do 10 lipca 2002 r. nie pełnił funkcji członka zarządu, lecz był tylko pracownikiem TTK „P.” S.A. Ponadto podkreślił, że wniosek o otwarcie postępowania układowego TTK „P.” S.A. był konstruowany m.in. we wrześniu 2001 r., natomiast załączniki z danymi na dzień 30 września 2001 r. mogły być przygotowane najwcześniej na dzień 20 października 2001 r., co wynika z praktyki księgowości i obowiązujących terminów dot. składania odpowiednich deklaracji.

Sąd Apelacyjny, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z dnia 1 października 2008 r. częściowo uwzględnił apelację i zmienił zaskarżony wyrok i poprzedzająca go decyzję organu rentowego w ten sposób, że ustalił, iż skarżący nie odpowiada za zaległości składowe TTK „P.” S.A. za okres od 2 listopada 2001 r. do 10 lipca 2002 r.

W uzasadnieniu Sąd drugiej instancji stwierdził, że analiza treści uchwał Rady Nadzorczej, zeznań świadków, przepisów k.s.h. oraz świadectwa pracy skarżącego wskazuje, iż Z. P. w spornym okresie nie był członkiem zarządu, a zatem nie może ponosić odpowiedzialności za zaległości składowe TTK „P.” S.A. powstałe w tym czasie.

Odnosząc się do kwestii, czy skarżący w prowadzonym postępowaniu

wykazał, że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości Spółki we właściwym czasie nastąpiło bez jego winy Sąd Apelacyjny stwierdził, że Z. P. nie wykazał, aby będąc Prezesem Spółki zgłosił wniosek o otwarcie postępowania układowego we właściwym czasie, albowiem czasem właściwym był wrzesień 2001 r., a nie listopad 2001 r.

Z. P. zaskarżył ten wyrok skargą kasacyjną w części dotyczącej jego odpowiedzialności za zaległości składkowe TTK „P.” S.A. za okres od 9 lipca 2002 r. do 19 grudnia 2002 r., wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku w tej części i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez zmianę zaskarżonego wyroku i ustalenie, iż Z. P. nie odpowiada za zaległości składkowe TTK P.S.A. od dnia 2 listopada 2001 r., ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpatrzenia.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucono naruszenie art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej w brzmieniu obowiązującym do 31 grudnia 2002 r. przez jego niewłaściwe zastosowanie wyrażające się w przyjęciu, że Z. P. odpowiada za zaległości Spółki, mimo, że nie ponosi winy, ponieważ nie był on członkiem zarządu TIK P. S.A w okresie prowadzenia postępowania upadłościowego oraz składania wniosku o ogłoszenie upadłości.

W uzasadnieniu skarżący wskazał, że całe postępowanie układowe w okresie od złożenia wniosku 5 listopada 2001 r. do jego oddalenia 28 czerwca 2002 r. było prowadzone w okresie gdy Z. P. nie był członkiem zarządu TIK P. S.A., nie miał on więc żadnego wpływu na sposób jego prowadzenia, ani tym bardziej na jego wynik. Nie uczestniczył on także w procedurze naprawczej spółki przez cały okres jej prowadzenia przez inny zarząd, nie miał żadnego wpływu na wynik tego postępowania ani termin złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na etapie postępowania kasacyjnego spór sprowadza się do odpowiedzialności wnioskodawcy za zaległości składkowe w okresie pełnienia przez niego funkcji prezesa zarządu TTK P.I S.A. Zaskarżonym wyrokiem Sąd Apelacyjny ograniczył zakres odpowiedzialności wnioskodawcy w stosunku do

orzeczonego decyzją organu rentowego przez wyłączenie tej odpowiedzialności za okres 2 listopada 2001 r. do 9 lipca 2002 r., tj. za okres, kiedy wnioskodawca nie pełnił obowiązków członka zarządu. Zdaniem skarżącego wyłączenie to powinno objąć również czas od 10 lipca 2002 r. do 19 grudnia 2002 r. W okresie tym wnioskodawca wprawdzie pełnił funkcję członka zarządu, jednak jego odpowiedzialność za zaległości składkowe w tym okresie wyłącza - jak twierdzi skarżący - okoliczność, że postępowanie układowe było prowadzone w okresie, gdy nie był członkiem zarządu, nie uczestniczył w procedurze naprawczej i nie miał wpływu na jego wynik. Doszło zatem do naruszenia art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej. Stanowisko to nie jest trafne.

Art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej w brzmieniu obowiązującym w spornym okresie przewidywał jako okoliczność wyłączającą odpowiedzialność za zobowiązania składkowe członków zarządu wykazanie, że we właściwym czasie został zgłoszony wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie zapobiegające upadłości (postępowanie układowe) albo że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcie postępowania układowego nastąpiło nie z jego winy, bądź też członek zarządu wskaże mienie, z którego egzekucja jest możliwa. Sąd Apelacyjny ustalił, że wniosek o ogłoszenie upadłości bądź otwarcie postępowania układowego nie został zgłoszony we właściwym terminie, skarżący miał wpływ na podjęcie tych działań we właściwym czasie. Ustaleń tych skarżący nie zakwestionował skutecznie. Skarga kasacyjna nie zawiera zarzutu naruszenia przepisów postępowania, co w konsekwencji powoduje, że Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami Sądu Apelacyjnego (art. 398¹⁴ § 2 k.p.c.). Nie zostało też wskazane mienie, z którego egzekucja jest możliwa.

Skoro zatem skarga kasacyjna nie zawiera usprawiedliwionych podstaw, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. należało orzec jak w sentencji wyroku.